

Nr 12.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 8 § lagen den 20 december 1946 (nr 879) om högsta domstolens sammansättning och tjänstgöring.

Genom en den 30 december 1948 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 7, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att, under förutsättning att av riksdagen såsom vilande antaget förslag till ändrad lydelse av § 20 regeringsformen var-der slutligen godkänt, antaga följande vid propositionen fogade förslag till

Lag

angående ändrad lydelse av 8 § lagen den 20 december 1946 (nr 879) om högsta domstolens sammansättning och tjänstgöring.

Härigenom förordnas, att 8 § lagen den 20 december 1946 om högsta domstolens sammansättning och tjänstgöring skall erhålla följande ändrade lydelse.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

8 §.

Förekommer vid prövning och avgörande av mål i högsta domstolen tillika fråga om yttrande i ärende, som avses i § 26 regeringsformen, böra de domare, som deltagit i målets avgörande, besluta i frågan. Skall yttrande i sådant ärende eljest avgivas, må beslut fattas av tre justitieråd; *i mål, som avgjorts av krigsdomstol, bör dock i stället för ett av justitieråden någon av de i § 20 regeringsformen nämnda militärpersonerna deltaga i beslutet.*

Förekommer vid prövning och avgörande av mål i högsta domstolen tillika fråga om yttrande i ärende, som avses i § 26 regeringsformen, böra de domare, som deltagit i målets avgörande, besluta i frågan. Skall yttrande i sådant ärende eljest avgivas, må beslut fattas av tre justitieråd.

Denna lag träder i kraft den dag, då Konungen låter i riksdagen uppläsa öppet brev att kungörelse utfärdats om ändrad lydelse av § 20 regeringsformen.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för förslaget, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

I propositionen föreslås, i anslutning till den nya militära processlagstiftningen, att ett stadgande om militär ledamots deltagande i vissa nådeärenden skall utgå. Ändringen är närmast av formell karaktär.

I § 20 regeringsformen föreskrives för närvarande, att Konungen utser och förordnar tre militärpersoner av högre grad att med domare jäv och ansvar, efter ty i 22 § 1 mom. stadgas, i högsta domstolen övervara och rösta över mål, som från krigsdomstolarna dragas under Konungens prövning. De regler i § 22 till vilka sålunda hänvisas innebära, att medverkan av militära ledamöter i högsta domstolen är obligatorisk allenast då mål förekommer till prövning och avgörande. Frågan, huruvida militärer skola delta även i andra fall, har överlämnats till reglering i den för allmän lagstiftning stadgade ordningen. Såvitt angår nådeärenden ha bestämmelser i ämnet upptagits i lagen den 20 december 1946 (nr 879) om högsta domstolens sammansättning och tjänstgöring. I 8 § nämnda lag — som trädde i kraft samtidigt med nya rättegångsbalken — föreskrives sålunda, att om vid prövning och avgörande av mål i högsta domstolen tillika förekommer fråga om yttrande i ärende som avses i § 26 regeringsformen (dvs nådeärende), beslut i denna fråga bör fattas av samma domare som deltagit i målets avgörande. Skall yttrande i sådant ärende eljest avgivas, må beslut i allmänhet fattas av tre justitieråd. För de fall, då målet avgjorts av krigsdomstol, stadgas dock, att i stället för ett av justitieråden någon av de i § 20 regeringsformen nämnda militärpersonerna bör delta i beslutet. Sistnämnda bestämmelse har emellertid alltsedan den tillkom varit provisoriskt försatt ur kraft genom särskild lag den 10 juli 1947 (nr 635) om fortsatt tillämpning av äldre rättegångsbalken å rättegången vid krigsdomstol, vilken, upphävd genom lagen den 30 juni 1948 om införande av militära rättegångslagen, till följd av stadgande i 4 § samma lag alltjämt gäller såvitt nu är i fråga.

Vid 1948 års riksdag har såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling antagits ett av Kungl. Maj:t framlagt förslag om upphävande av samtliga stadganden i regeringsformen rörande militära ledamöter i högsta domstolen. Därvid har förutsatts att högsta domstolen framdeles även vid handläggningen av militära mål skall bestå av enbart justitieråd.

I propositionen har *föredragande departementschefen, statsrådet Zetterberg*, anfört att, om grundlagsförslaget blir antaget, bestämmelsen om militär ledamots deltagande i vissa nådeärenden ej lämpligen bör kvarstå i 8 § lagen om högsta domstolens sammansättning och tjänstgöring.

Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

Utskottet. Konstitutionsutskottet har i memorial nr 10 för riksdagen till grundlagsenlig behandling anmält det sedan föregående riksdag såsom vi-

Första lagutskottets utlåtande nr 12.

lande antagna förslaget till ändrad lydelse av § 20 regeringsformen. Första lagutskottet, som icke funnit anledning till erinran mot det genom propositionen framlagda förslaget till lag angående ändrad lydelse av 8 § lagen om högsta domstolens sammansättning och tjänstgöring, får — under förutsättning att riksdagen antager ifrågavarande förslag till ändrad lydelse av § 20 regeringsformen — hemställa,

att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition, nr 7.

Stockholm den 22 februari 1949.

På första lagutskottets vägnar:

OLOV RYLANDER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Branting*, Ahlkvist, Ewerlöf*, Olofsson*, Lindblom, fru Sjöström-Bengtsson, herrar Lindgren och Ivar Nilzon;

från andra kammaren: herrar Rylander, Hedlund i Östersund, Olsson i Mellerud, Werner, Lindberg, Johnsson i Stockholm, Landgren och Ljungberg*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.